
SPIS TREŚCI

Wstęp	13
Rozdział I. GŁÓWNE ELEMENTY SPOŁECZNEGO ŚRODOWISKA CZŁOWIEKA	17
Dobra, usługi i zasoby	18
Typologie dóbr i zasobów	24
Mechanizmy, instytucje i organizacje: ramy współpracy i konfliktu	30
Instytucje i organizacje: realne zależności	37
Wartości, normy i interesy	41
Czym są wartości i jakie funkcje spełniają?	41
Typologia wartości realizowanych przez instytucje i organizacje	47
Interesy a środowisko społeczne człowieka	54
Rozdział II. O ISTOCIE I SENSIE POJĘCIA INSTYTUCJI	57
Instytucje jako instrumenty, narzędzia, urządzenia	57
Instytucje jako systemy norm, reguł działania, procedur i reguł gry	58
Instytucje jako systemy ograniczeń	60
Instytucje jako struktury społeczne	62
Instytucje jako systemy ról społecznych i zawodowych	63
Instytucje jako elementarne formy porządku społecznego	64
Instytucje jako wytwory i elementy kultury (cywilizacji)	68
Instytucje jako efekty woli politycznej i narzędzia sprawowania władzy	70

Rozdział III. „WKŁAD” INSTYTUCJI NA RZECZ STATYKI I DYNAMIKI

ŁADU SPOŁECZNEGO	75
Kwestia równowagi organizacyjnej i problem równoważenia się układów instytucjonalnych	75
PRZYPADEK I. Równowaga instytucji władzy opartych na przemocy (<i>power</i>), prawie i moralności (ew. zasadach etycznych)	81
PRZYPADEK II. Procesy wykształcania się i równoważenia różnych typów instytucji władzy państwowej	82
PRZYPADEK III. Równowaga władzy monarszej (prezydenckiej), senatorskiej (senackiej) i obywatelskiej	85
PRZYPADEK IV. Równowaga obozu rządzącego (lub rządowego) i opozycji, nielegalnej lub zalegalizowanej	86
PRZYPADEK V. Równowaga mechanizmów rynkowych i instytucji państwa	87
PRZYPADEK VI. Równowaga instytucji państwowych i instytucji (nazywanych organizacjami nie-rządowymi, czyli NGO's-ami) społeczeństwa obywatelskiego	88
PRZYPADEK VII. Równowaga instytucji politycznych (nazywanych organizacjami, w postaci partii, stronnictw, ugrupowań czy koalicji) wyrażających orientacje społeczno-polityczne, prawicowe, centrowe i lewicowe	89
PRZYPADEK VIII. Równowaga władz rządowych, administracyjnych i samorządowych różnych szczebli (zasada subsydiarności)	90
PRZYPADEK IX. Równowaga instytucji władzy i instytucji wiedzy	91
PRZYPADEK X. Równowaga w trójkącie: instytucje państwowe—przedsiębiorstwa—gospodarstwa domowe	93
PRZYPADEK XI. Równowaga pracodawców (i ich organizacji czyli „kapitału”) i pracobiorców (i ich organizacji, czyli „pracy”)	95
PRZYPADEK XII. Równowaga sfery <i>sacrum</i> i <i>profanum</i>	97
PRZYPADEK XIII. Równowaga pierwiastka męskiego i żeńskiego, czyli <i>gender relations</i> w wymiarze instytucjonalnym	98
PRZYPADEK XIV. Równowaga międzypokoleniowa w wymiarze instytucjonalnym	99
PRZYPADEK XV. Równowaga tego, co „swoj(ski)e” i „obce” („inne”) i jej instytucjonalny wymiar	100

Rozdział IV. INSTYTUCJE I ORGANIZACJE: FORMALNE ZWIĄZKI	
– PODOBIENSTWA I RÓŻNICE	103
Sposób powstania	104
Podstawa(y) i zasada(y) funkcjonowania	108
Praktyczna misja (funkcje, cele)	109
Personel, uczestnicy	112
Struktura(y) działań, sposoby zewnętrznej regulacji działań (ustrój)	112
Zasoby, wyposażenie, środki działania	115
Przestrzeń, zasięg, obszar działania	119
Rozdział V. FUNKCJE INSTYTUCJI I ORGANIZACJI; WZAJEMNE ZALEŻNOŚCI, PRZEKSZTAŁCENIA (EWOLUCJE) I FLUKTUACJE	123
Organizacje i instytucje: funkcje i wzajemne realne zależności	124
Funkcje organizacji	125
Funkcje instytucji, zewnętrznych i wewnętrznych	131
Rozdział VI. PROCESY ZMIAN INSTYTUCJONALNYCH WE WSPÓŁCZESNYM ŚWIECIE	139
Procesy instytucjonalizacji	139
Orędownie w sprawie (<i>advocacy</i>)	142
Definiowanie (<i>defining</i>)	143
Nadawanie władzy (<i>vesting</i>)	144
Budowanie tożsamości (<i>constructing identities</i>)	145
Zmiana norm (<i>changing norms</i>)	146
Budowanie sieci powiązań (<i>constructing networks</i>)	147
Naśladowanie (<i>mimicry</i>)	148
Teoretyzowanie (<i>theorizing</i>)	148
Edukowanie (<i>educating</i>)	149
Rozdział VII. PROCESY DEZINSTYTUCJONALIZACJI, CZYLI DLACZEGO I W JAKI SPOSÓB INSTYTUCJE ULEGAJĄ PRZEKSZTAŁCENIU W ORGANIZACJE?	153
Aspekty przekształceń własnościowych i formy własności	159
Wymiary marketyzacji firmy	162

Wymiary restrukturyzacji firmy	167
Wymiary modernizacji firmy	172
Rozdział VIII. HISTORYCZNE UKŁADY, SYSTEMY, SIECI INSTYTUCJONALNE I INSTYTUCJONALNO-ORGANIZACYJNE	175
PRZYKŁAD I. Model układu (systemu) instytucjonalnego klasycznych państw epoki niewolnictwa w Europie	177
PRZYKŁAD II. Model układu (systemu) instytucji feudalnych uformowany w europejskich państwach średniowiecznych	179
PRZYKŁAD III. Model systemu instytucjonalnego epoki kapitalizmu uformowany w krajach Europy Zachodniej i Ameryki Północnej	185
PRZYKŁAD IV. Model systemu totalitarnego, uformowany w niektórych krajach Europy po I wojnie światowej i w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i Azji po II wojnie światowej	195
Rozdział IX. PROCESY POWSTAWANIA INSTYTUCJI I ORGANIZACJI, ICH EKSPANSJA I UPADEK	209
Procesy powstawania instytucji i organizacji oraz ich uwarunkowania	209
Ekonomiczne, socjologiczne i psychologiczne teorie powstawania i upadku organizacji	215
Podsumowanie: ŚWIAT INSTYTUCJI I ORGANIZACJI A KONFLIKTY I KRYZYSY WSPÓŁCZESNOŚCI	233
Bibliografia	241